

(39. Post quadragesimale sequitur Quatuor Temporum jejunium, quod sane perinde ac illud antiquum in Ecclesia esse multis demonstrari posset, si opus foret. Nam S. Leo pontifex, sermone vii, jejunia hæc ab universa Ecclesia suo tempore servata commemorat, atque apostolicæ traditioni accepta refert. Sed circa tempus ea servandi ac numerum præterea jejuniorum ejusmodi, aliqua fuit in Ecclesia varietas. Primum siquidem, trium duntaxat temporum servabatur jejunium, quartum deinde, ut observatum est clarissimo Bellarmino, decreto Caiisti Romani pontificis additum fuit. Quantum vero ad tempus spectat primum jejunium, quod erat vernum, sub initium mensis Martii servabatur, secundum celebrabatur hebdomada secunda mensis Junii, tertium hebdomada tertia Septembris, quartum vero hebdomada quarta Decembris. Communionem tamen hæc servandi jejunia morem hunc fuisse scribunt S. Leo et Gelasius primus, pontifices; videlicet ut primum in prima Quadragesimæ hebdomada, secundum in hebdomada Pentecostes, tertium in hebdomada tertia Septembris, quartum denique in tertia Decembris hebdomada celebraretur; qui certe mos etiamnum in Romana Ecclesia servatur.

(40. Tertio in loco statui debet ab antiquissimo tempore in Ecclesia receptum quartæ et sextæ feriæ jejunium. Commendatum namque ac præceptum legimus hoc jejunium in apostolicis canonibus, canone 69, ubi hæc leguntur: « Si quis episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel lector, vel cantor, sanctam Paschæ Quadragesimam non jejunat, vel quartam diem, vel Parasceven, deponatur, » atque Origenes homilia x in Leviticum: « Habemus (inquit) quartam et sextam septimanæ dies, quibus solemniter jejunamus. » Illud est autem observandum, jejunium de quo hic loquimur non fuisse tanquam ad præceptum, sed ad consilium, tanquam spectans in Ecclesia receptum. Superflua quippe fuissent Quatuor Temporum jejunia, si per totum annum in prædictis feriis vi præcepti jejunare fideles debuissent.

(41. Obtinuit olim in Ecclesia jejunium etiam Sabbati in memoriam sepulturæ Christi, ex apostolo Petro, nonnulli existimant, derivatum. Multi tamen variis temporibus prodire conciliorum canones illud jejunium vetantes, excepto Sabbato majoris hebdomadæ; idque ea de causa fuit vetitum, ne fideles cum Manichæis sentire viderentur qui Sabbato jejunandum esse putabant ad ostendendum odium erga malum Deum, quem mundi hujus ac colendi Sabbati auctorem comminabantur. Ex his canonibus occasionem sumpserunt Græci jejunium Sabbati improbandi, quia dum in Oriente præsertim hæretici Manichæi jejunio Sabbati abutebantur, congruum omnino erat eos morem illorum declinare. Cum autem Ecclesia Latina hanc non habuerit occasionem, propterea Sabbati jejunium non improbavit, imo commendavit ac retinuit.

(42. Quartum jejunium erat quod diceba-

tur Adventus, cujus mentionem faciunt scriptores doctrina et vetustate percelebres, ut Perpetuus Turonensis episcopus, concilium item Turonense, ac Matisconense sæculo sexto celebrata. A monachis primum, tum a laicis ex devotionis fervore singulis diebus a festo S. Martini ad Natalem usque diem Domini hoc jejunium servari cœptum est. Atque ejusdem observantia jejunii, tametsi non eadem semper ubique fuerit, cum non ex aliquo generali præcepto penderet, pene monachos tamen aliosque sacrorum ordinum regulares nunquam intermissa fuit, licet alii a festo S. Martini, alii a festo Omnium Sanctorum, ut Minoritæ, a festo S. Catharinæ alii, aliique denique a Dominica propinquiore a festo S. Andræ apostoli, quæ prima Adventus Dominica appellatur ab Ecclesia, prædicti jejunii sumpserint exordium.

(43. Celebres ac frequentes erant primis Ecclesiæ sæculis stationes, et cum stationibus conjuncta jejunia. Statio autem, auctore eminentissimo Cardinali Cozza in libro de Jejuniis, part. II, artic. 19, aliud non erat quam « Fidelium cultus seu officium, quo certis diebus ad martyrum convenientes seculera, ibique a solis ortu stantes, orationibus, sacrarum Scripturarum lectionibus, ac Jejuniis usque ad horam nonam vacabant. » Verum temporis decursu hanc stationum disciplinam collapsam restauravit, licet sub diversa forma ab antiqua, S. Gregorius Magnus. Diebus deinde Dominicis Adventus et Quadragesimæ stationes consignatæ cum fuerint, a jejuniis separatæ remanserunt. Quamobrem in hoc maxime nostrorum temporum stationes ab antiquis differunt quod illæ jejunium habuerint conjunctum, nostræ non item. Nec mirum id videri debet, cum non ex præcepto constanti quopiam, sed ex varia pendeat pro temporum opportunitate Ecclesiæ disciplina.

(44. Stationibus simillimæ erant vigiliæ, quæ cum ab exemplo Christi, de quo scripsit Luca cap. vi, *Erat pernoctans in oratione Dei*, tum apostolorum, ut ex Actorum capite 16 liquet, originem trahunt suam; nisi quod vigiliæ nocturnæ erant, stationes vero diurnæ. Vigiliæ hujusmodi agebant fideles vigilantes, orantes ac jejunantes ad martyrum sepulcra nocte præcedente solemnitate aliquam. Diu hæc vigiliarum disciplina in Ecclesia obtinuit; nam ex concilio Oxoniensi anno 1212 celebrato apparet apertissime eam sub id tempus in Anglia viguisse; quin etiam perseverasse adhuc sextodecimo sæculo in provincia Foro-Julienensi, ex Aquileiensi concilio sub Clemente VIII celebrato, anno 1396 satis clare colligitur. Sed viris duntaxat, non mulieribus licitum erat vigilias agere. Siquidem jam inde a quarti sæculi initio feminis vetitum fuit vigilare in locis in quibus et viri vigilabant; sed in privatis oratoriis domipse agebant vigilias. Sublatis tandem omnino vigiliis, earum loco remanserunt jejunia, quæ nunc etiam temporis ex Ecclesiæ præscripto servantur.

(45. Inter alia præterea jejunia, quæ intra

annum primi celebrabant Christiani, est memorabile illud, quod observabant Kalendis Januarii. Nam ille dies gentilibus solemnissimus maxime erat; in eo et convivia et victimas multiplicabant, festumque erat eodem die Jano, Æsculapio et Jovi sacrum. Patres igitur, ut omnem superstitionis speciem ab animis fidelium amoverent, illum ipsum diem consecrarunt jejuniis. Atque a Patribus passim ejus diei jejunium commendatum legitur, maxime vero ab Ambrosio.

(46. Tandem circa Rogationum jejunium, cum consilii illud, non præcepti fuerit, varia fuit estque etiamnum Ecclesiæ disciplina. Rogationes, hoc est publicas preces ad Dei misericordiam in ærumnis implorandam, nonnulli Mamerco seu Mamerto Viennensi episcopo referunt auctori, alii antiquiores illo existimant, sed ab eo putant restauratum earum usum. Ecclesiæ quædam eas celebrant modo cum triduo jejuniis, aliæ cum solo Jejuniis feriæ quartæ, atque unusquisque Ecclesiæ suæ consuetudinem ac morem tuto servare potest.

(47. Hæc, quæ paucis complexi sumus, antiquam jejuniorum disciplinam in Ecclesia receptam spectant; sequitur ergo ut quæ præsens seu recens sit, tum occidentalis, tum orientalis Ecclesiæ disciplina circa jejunia, nunc indicemus. Et quidem quod ad Ecclesiam occidentalem attinet, neminem latet, præter quadragesimale jejunium, Quatuor Temporum, ac vigiliarum quas aliquibus solemnitatibus festisque sanctorum præmittendas esse Ecclesia decrevit, jejunium aliud nullum habere fideles sub præcepto.

(48. Diebus Veneris et Sabbati abstinentia a carnibus, sed non jejunium præcipitur. At longe diversus est apud Græcos et Orientales in celebrandis jejuniis mos et disciplina, ut demonstratum est a multis præclarissimis viris qui scriptis suis Græcorum ritus sunt persecuti. Etenim non omnes eadem habent jejunia, neque eodem modo illa servant. Mingrelienses, Græcum, et ipsi in sacris peragendis ritibus sequentes, licet proprio utantur idiomate, quatuor habent Quadragesimas. Prima ante Pascha, et a Quinquagesima incipit; secunda post Pentecosten; tertia initium sumit a Kalendis Augusti usque ad festum Assumptionis B. Virginis; quarta Adventus Domini, quæ quadragesima complectitur dies. Abstinent a carnibus, non nisi post solis occasum cœnant in majori hebdomada; vinum haud gustant, ultimisque tribus diebus ejusdem ab omni prorsus cibo abstinent. Apud Syros autem Jacobitas, præter feriam quartam et sextam, quinque sunt celeberrima jejunia. Primum Quadragesimæ, alterum Apostolorum, tertium Migrationis, seu Assumptionis B. Virginis, quartum Nativitatis, quintum Niniviticum jejunium Quadragesimæ, octo supra quadragesima diebus absolvitur; Apostolorum vero a feria secunda post Pentecosten usque ad diem vigesimam nonam Junii producit; et Migrationis jejunium a Kalendis Augusti usque ad diem decimam

quintam, Nativitatis vero alii a Kalendis Decembris auspiciantur, nonnulli a die decima Decembris per duas hebdomadas observant. Denique Ninivitarum jejunium a feria secunda, quæ tribus hebdomadibus præcedit jejunium quadragesimale usque ad feriæ quintæ matutinum observant aliqui, nonnulli autem ad matutinum Sabbati. Syri Nestoriani, præter quinque recensita jejunia et ferias quartam et sextam, in quibus haud multum dissident a cæteris Orientalibus (est enim sola varietas quantum ad numerum dierum jejunii, ejusdem initium), duo habent particularia jejunia, nempe jejunium Eliæ seu Crucis per hebdomadas septem, a Dominica prima Eliæ, quæ quartam ætatis sequitur, usque ad feriam sextam quartæ hebdomadæ Crucis, seu septimæ Eliæ; ac jejunium Virginum tribus post festum Epiphaniæ diebus. Jejunium Niniviticum sic est appellatum, quia dum populi peste aliove calamitatibus affligerentur, episcopi indictis supplicationibus ac jejuniis Ninivitarum usi sint exemplo ad Dei opem implorandam. Jejunium autem Virginum ita est appellatum, quod originem habuerit ex supplicationibus ea occasione indictis, in qua rex Arabum, sive, ut alii volunt, Persarum imperaverat ut sibi ex urbe Hirta quadraginta virgines adducerentur. Tunc enim ob beneficia illis supplicationibus accepta statuerunt ut quolibet anno jejunium istud observaretur. Conveniunt cum Syris Jacobitis circa jejunii disciplinam Copti et Æthiopes. Armeni autem non ubique eadem jejunia servant. Qui Constantinopoli commorantur Armeni sive catholici, sive hæretici, a feria secunda Quinquagesimæ jejunii quadragesimalis sumunt exordium. Hæretici ante Nativitatis festum, quod die octava Januarii celebrant, septem diebus jejunant, atque in vigilia jejunium ad vesperam usque protrahunt cum sacrum faciunt, ac deinde cœnant, et in ea utuntur lacticiniis et ovis. At catholici in vigilia duntaxat Nativitatis, cujus festum diverso ab hæreticis die celebrant, jejunare solent, atque a piscibus etiam abstinent. Ante Epiphaniam septem diebus jejunant omnes tum catholici tum hæretici; festum Assumptionis B. Virginis semper die Dominica celebrant, et die Lunæ ad Sabbatum usque, quo die lacticiniis utuntur, solent jejunare; eademque ratione jejunia servant quæ præcedunt festum Transfigurationis et Exaltationis sanctæ Crucis. A feria secunda post Pentecosten ad feriam usque sextam, jejunium colunt quod vocant sancti Eliæ, atque ejusdem rationis sunt alia jejunia, scilicet sancti Gregorii illuminatoris, sancti Jacobi episcopi, sancti Sergii martyris, et sancti Gregorii quem Thaumaturgum appellant, in quibus a feria secunda usque ad sextam jejunant. Hæc sunt quæ orientalis Ecclesiæ circa jejunia præsentem disciplinam spectant, de qua satis hactenus diximus.

(49. His breviter ac dilucide, quantum satis esse potest ad Orientalium circa jejunium disciplinam dignoscendam, indicatis,

